

KATJA
KALLIO

TASKU- PAINOS

Anna-Leena Härkösen
elämästä

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Teksti © Katja Kallio, Anna-Leena Härkönen ja Kustannusosakeyhtiö Otava
Kuvat: Anna-Leena Härkösen kotialbumi ellei toisin mainita

ISBN 978-951-1-49374-7

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

SISÄLLYS

Alkusanat	7
Kaninkolo	15
Suihkumyssä	61
Mustapukuinen nainen	99
Tahdon	123
Taskupainos	161
Koskee, koskee!	193
Tervetuloa kuolemaan mun kylpyammeeseen	257
Kiitokset	287
Anna-Leena Härkösen tuotanto ja ura	289

ALKUSANAT

Eräänä päivänä istun Anna-Leena Härkösen keittiössä ja syön lounasta. En enää harmi kyllä muista mitä lautasellani on, jokainen yksityiskohta olisi tässä vaiheessa tärkeä. Jotain kotoista hyvää ruokaa kuitenkin, sellaisia Anna-Leenan lounaat aina ovat. Monesti saan jälkiruuaksi leivonnaista.

Älä ota mitään pakastimen keskimmäisestä laatikosta, Anna-Leena kertoo sanoneensa joskus pojalleen Laurille, ne herkut on varattu Katja Kalliolle.

Tutustuimme toisiimme keväällä vuonna 2000 yhteisen kustantajamme Otavan lehdistötilaisuudessa. Anna-Leena esitteli siellä omakohtaisen teoksensa *Heikosti positiivinen* ja minä esikoisromaanini *Kuutamolla*.

Sun kirja kuulostaa hyvältä, mä aion lukea sen, Anna-Leena sanoi minulle tilaisuuden jälkeen. Vähän myöhemmin hän soitti ja sanoi olevansa kiinnostunut Annan roolista elokuvassa, jota Aku Louhimies oli kirjan pohjalta ohjaamassa. Nämä olivat ystävyystemme ensiaskeleet.

Noin kerran viikossa tai kahdessa minä kävelen Sinebrychoffin puiston läpi Anna-Leenan luo kello yksitoista aamupäivällä. Näin on ollut parikymmentä vuotta. Anna-Leenalla on lounasaika ennen kuin minulla, joten syön useimmiten yksin. Sitten juomme kahvit ja vaihdamme kuulumiset. Vierailu kestää yleensä tunnin. Emme me koskaan katso kelloa, mutta sen verran se aina kestää. *Kirjailija*-lehden haastattelussa Anna-Leena kertoo, että kun tasan tunti on kulunut, Katja nousee ja sanoo että nyt mä lähden.

Koskaan en ole sanonut, että älä nyt vielä mene, hän lisää, ja se pitää paikkansa.

Anna-Leena on suora ja kärsimätön eikä jaksakaan mitään paskapuheita. Hän sanoo aina oman totuutensa, ovat seuraukset hänelle itselleen mitkään hyväsä. Joskus hän komentelee minua huolehtivaisesti. Miksi sulla on tommonen pipo kun maailmassa on kivempiakin päähineitä, hän sanoo, ja laittaa päähäni oman hattunsa. Seuraavalla kerralla tuon hatun takaisin, koska olen kiintynyt pipooni. Kerran lähden hänen seurakseen vaateputiikkiin. Yhtäkkiä hän sanoo ostavansa minulle mekon samalla kun ostaa itselleenkin.

Ei tule kuuloonkaan, minä sanon, en missään tapauksessa voi ottaa sitä vastaan.

No minä ostan sen joka tapauksessa ja vien kirpputorille jos sinä et sitä huoli, Anna-Leena

sanoo, ja tiedän että hän tarkoittaa sitä. Kun minä niiskutan sovituskopissa violetti mekko päällä, hän sanoo verhon takaa: no niin, kokoa ittes.

Syödessäni sinä päivänä lounasta Anna-Leena kertoo minulle *Pohjolan laki* -sarjan kuvauksista, joista hän on vastikään palannut. Hän kuvailee millaista on käydä pissalla umpihangessa jos bajamaja ei ilmestykään maskeerausbussin taakse, ja minua naurattaa niin että ruoka meinaa tulla nenästä ulos. Anna-Leenan ajatukset liikkuvat aina nopeasti, ja kohta hän jo muistelee miten Anneli Sauli potkaisi *Kiiltokuvia*-sarjan kuvauksissa tiellään ollutta valomiestä.

Mun pitäis kirjoittaa sun muistelmat, sanon yhtäkkiä, ja yllätyn itsekini.

Anna-Leena katsoo minua suurilla silmillään.

Niin pitäisikin, hän sanoo.

Sitten hän ojentaa pöydän yli kätensä ja minä tartun siihen. Pieni käsi jossa on kaksi timanttisor-musta.

Kiinni veti, hän sanoo.

Kiinni veti, toistan perässä.

Viimeiset viisitoista vuotta (ellen kauemmin) olen kirjoittanut romaaneja naisista, jotka ovat eläneet epäsovinnaisen elämän. Toiset näistä naisista ovat fiktiivisiä. Eräs heistä, Amanda Aaltonen, oli todell-

linen ihminen, mutta kuollut jo kauan ennen minun syntymääni. Kaikilta näiltä naisilta olen halunnut kysyä lukemattomia elintärkeitä kysymyksiä.

Kumpi on tärkeämpää, että sinua ymmärretään vai että sinua arvostetaan? Mitä tarkoittaa että pelkäsit sinä yönä? Mitä haluat ja mitä olet halunnut aikaisemmin? Surettaako vanhan ystäväsi parta sinua? Miksi? Mitä tapahtuisi jos et nauraisi kun jotain kauheaa tapahtuu? Koskiko se ihminen sinua silloin? Miltä se sinusta tuntui?

Aina ennen olen joutunut vastaamaan kysymyksiini itse. Nyt saan kysyä ne kirjani päähenkilöltä, ja hän antaa minulle suorat vastaukset.

Kyllä. Lumoavalta. Kuolisin. En tiedä miksi.

Vähän myöhemmin puhumme muistelmista lisää.

Haluutko sä haastatella niitä varten muitakin ihmisiä, Anna-Leena kysyy.

En, minä vastaan. Ei mua kiinnosta mitä muut ajattelee tai muistaa susta. Mua kiinnostaa sun kokemus elämästä. Että millaista on elää sinuna tässä maailmassa. Ei mikään muu.

Muistelmakirjallisuuden piirissä on kaksi minulle erityisen tärkeää teosta: Sigrid Nunezin kirjoittama Susan Sontagin muistelmateos *Sempre Susan* sekä Vivian Gornickin *The Situation and the Story: The Art of Personal Narrative*. Olen sitä koulukuntaa,

jonka mielestä elämäkerta kertoo siitä mitä ihmiselle on elämän aikana tapahtunut, ja millainen elämä siis on tullut elettyä. Muistelmat taas kuvaavat valikoimaa elämän tapahtumista ja etsivät vastausta kysymykseen *kuka tämä ihminen on?* Muitakin näkemyksiä on, mutta minulle keskeinen kysymys on tämä. Kuka hänestä kokemustensa myötä on tullut, ja ennen kaikkea: kuka hän on ollut aina ja tulee aina olemaan, tapahtui hänelle mitä hyvänsä?

Anna-Leena alkaa pitää öisin muistikirjaa sänkynsä kummallakin puolella. Mitä enemmän puhumme hänen elämästään, sitä enemmän hänen mieleensä alkaa tulvia muiston sirpaleita. Osa niistä on painunut unohduksiin vuosikymmeniä sitten. Jotkut tekevät pahaa jälkeä palatessaan. Toiset ilahduttavat niin että hän nauraa ääneen. Hän kirjoittaa jokaisen sirpaleen ylös, muistikirjat täyttyvät niistä. Minä alan rakentaa tätä kymmentuhannen palan palapeliä, järjestää sirpaleita temaattisiksi luvuiksi. Aina kun Anna-Leena on kertonut minulle muiston, hän suttaa sen kuulakärkikynällä peittoon, kuin sanoisi: se siitä sitten. Mutta samoihin aiheisiin palataan yhä uudestaan, aina eri kohdasta vain. Kirjan spiraalimainen rakenne alkaa hahmottua.

Kirjoitan tekstinäytteen sekä ensimmäisessä että kolmannessa persoonassa, sekä minä- että hän-

muodossa. Kun kirjoitan ”hän”, minulla on paljon enemmän tilaa omille tulkinnoilleni ja myös omalle äänelleni. Mutta vain minä-muodossa kirjoitettu teksti välittää hänen kokemuksensa elämästä sel-laisenaan. Hetken aikaa huolestuttaa, että Anna-Leena vierastaa minäkertojan ääntä. Lauseet muuttuvat yllättävän paljon matkalla puhutuista kirjoitetuiksi. Mutta hän tunnistaa äänen omakseen, ja jatkan minäkerrontaa.

Muutaman kerran herään sydänyöllä enkä ole aivan varma kumpi meistä olen.

Anna-Leena ei tunnu peittelevän minulta mitään. Hän ei koskaan kaunistele, eikä hänessä ole taipumusta itsepetokseen. Tajuan että jos olisi, en pystyisi kirjoittamaan tätä kirjaa. Minun olisi mah-dotonta kirjoittaa elävästä ihmisestä, joka kertoisi itsestään samaan aikaan kahta tarinaa. Sitä jonka me kumpikin kuulisimme, ja toista, jota hän itse ei tajuaisi kertovansa, mutta jonka minä kuulin. Anna-Leena kertoo kuitenkin vain yhtä.

Sitten kysyn mistä muistelmat voisivat hänen mielestään alkaa.

Aloitetaan vaikka niin että minut löydettiin vasussa kirkon portailta, Anna-Leena ehdottaa.

Ihana kuva, minä sanon. Mutta tämän kirjan ei kannata alkaa syntymästä.

No aloitetaan vaikka siitä kun lensin kerran
orkesterimonttuun, hän sanoo.

Se on hieno alku muistelmille, minä totean. Kuin
Liisa Ihmemaassa, joka putoaa kaninkoloon.

Helsingissä 5.2.2025

Katja Kallio

KANINKOLO

L ensin orkesterimonttuun, kun *Häräntappoase* esitettiin Kotkan Kaupunginteatterissa ja menin lavalle kiittämään. Tämä oli loppuvuodesta 1985, olin Tampereen teatterikoulussa ja *Häräntappoase* oli voittanut edellisenä vuonna J. H. Erkon palkinnon parhaana esikoisromaanina. Siihen perustuva näytelmä esitettiin Kotkassa, ammattiteatterissa, ja ohjaaja oli ammattiohjaaja, mutta näyttelijät olivat nuoria harrastelijoita. Menin esityksen jälkeen lavalle kumartamaan näyttelijöiden kanssa ja olin niin hermostunut, että horjahdin orkesterimontun reunalla. Rojahdin korkokengät jalassa kontrabasistin niskaan, katosin vain yhtäkkiä yleisön näkyvistä.

Kauheeta, sattuiiko suhun, kysyin onnettomana kontrabasistilta.

Kyllä muhun sattui, hän vastasi.

Sitten minut autettiin takaisin näyttämölle ja kumartamaan. Jatkoilla näytelmän ohjaajan luona vedin perseet olalle, olin niin häpeissäni enkä ollut ennen juonut sillä lailla kuohuviiniä, en ollut tutustunut tähän kuohuviini-nimiseen aineeseen. Ilta päättyi siihen, että istuin vaatteet päällä kylpyammeessa kylmässä vedessä selvittääkseni päätäni, ja Kari Arffman, yksi sen illan nuorista näyttelijöistä ja nykyinen Helsingin Kaupunginteatterin johtaja, kävi välillä katsomassa

miten pärjäilen. Olin silloin parikymppinen enkä osannut vielä yhtään juhliä. Kerran sovimme Tampereen kurssikave-reiden kanssa, että tavataan yhdessä Doris-nimisessä yökerhossa, ja minä menin tyhjään yökerhoon kello kahdeksan. En tajunnut ollenkaan sitä koodia, että Dorikseen mennään vasta viimeiseksi, joskus puolilta öin. Odotin siellä muita ja join viiniä, ja näyttelijä Antti Majanlahti muisteli jälkepäin, että kun muut vihdoin tulivat, otin laukkuni ja sanoin että mun täytyy nyt mennä nukkumaan.

Koulunäytelmissä olin itse usein isoissa rooleissa, joten yleensä kyllä viihdyin lavalla vaikka jännittikin. Kempeleen ala-asteella minä ja yksi Kari, luokan pienimmät, olimme joulunäytelmän ensimmäisessä kohtauksessa, ja esitys alkoi minun repliikilläni: ”Tässä me nyt sitten olemme, kaksi Korvatunturin pienintä tonttua.” Se oli kauhun paikka, kun tajusi, että tätä ei voi enää pysäyttää. Vähän sen jälkeen nuorisoseuran talon teatterikerhossa teimme itse näytelmät ja näyttelimme. Aina meitä ei edes ohjannut kukaan. Käsikirjoitin ja roolitin sellaisen näytelmän kuin *Pikku Ida*, ja näytelin pääroolin, ja me voitimme sillä lasten taidetapahtuman näytelmäkilpailun. Rinnakkaisluokan opettaja oli järkyttynyt kun hänen *Adalminan helmensä* hävisi meille, vaikka siinä oli upeat puvut, lavasteet ja kaikki.

Mikä siinä *Pikku Idassa* nyt niin ihmeellistä oli, hän oli kuulemma kysynyt.

Vaikea sanoa, koska siitä näytelmästä ei ole sanaakaan jäljellä. Sitä ei koskaan kuvattu, eikä minkäänlaista käsikirjoitusta tainnut alun perinkään olla. Me vain opettelimme sen

ulkoa. Olin silloin varmaan kymmenvuotias.

Tykkäsin jo pienenä olla lavalla, varsinkin jos lava oli pieni, tai niin kuin Limingan koulullakin sellainen inhimillisen kokoinen. Lauloin siellä kerran vappujuhlista potpurin, joka alkoi ”Jokkantiilla”. Minulla oli ruskea pitkä kietaisuhame, jossa oli päivänkakkaroita, isä soitti haitaria ja minä lauloin että *Mie ko läksin Syväriltä sottaa / en mie uskont toisten puh-heisii / päähän koitin suikkaa sekä pottaa / enkä sortunt suuri haaveisii*. Yleisöstä oli ihanaa, kun lettipäinen pikkutyttö lauloi sellaista laulua.

Mutta jos lava oli iso niin pelkäsin kyllä. Yhdessä lasten taidekilpailussa lauloin ”Lumisotalaulun”, jonka olin oppinut seurakunnan hiihtoleirillä. Laulu meni näin: *Lumisota alkaa / nyt ulos joka veikko / pakkanen ei pelota / eikä pyrypeikko*, ja silloin pelkäsin niin paljon sitä isoa lavaa, etten uskaltanut nousta sinne. Vasta kun pianon viereen nostettiin tuoli suostuin kiipeämään sille. Vähän myöhemmin jouduin hammaslääkəriin, ja kun olen aina kammonnut hammaslääkəriä ja kaikkea kipua, en suostunut avaamaan suuta.

Sää niin reippaasti lauloit sen ”Lumisotalaulunkin” siellä lasten taidetapahtumassa ja avasit sielläkin suun, se saatanan akka sanoi.

Silloin ei tungettu suuhun poraa, teki mieli huutaa, ehkä vähän eri asia!

Mutta voitin ”Lumisotalaululla” sen kilpailun ja pääsin Oulun kaupungintalolle jatkokilpailuun. Sinne tuli osallistujia muistakin kaupungeista ja kunnista, ja me kävimme isän kanssa jätskillä ja tapoimme aikaa kunnes minun vuo-

roni tuli. Koko sen ajan yritin suostutella isää että ei mennä, ei mennä sinne, lähdetään kotiin. Jännitin niin hirveästi. Se ristiriita minulla on aina ollut. Että haluan ja en halua olla esillä. Nykyäänhän en enää ole näyttämöllä, on ollut niin paljon kauhun paikkoja, etten enää nauti siitä. Mutta totta kai me menimme silloin, isä ei ottanut kuuleviin korviinsa, olihan hänkin kunnianhimoinen. Ja tulin toiseksi.

Kerran osallistuin yhteen kirjoituskilpailuun, kirjoitin yhdeltä istumalta Kempelettä käsittelevän tarinan, ja voitin. Siinä oli muun muassa sellainen lause että ”kempeleläiset syövät paljon”. Olin viidentoista ja sain palkinnoksi pienen nahkakantisen *Seitsemän veljestä*. Vilkaisin sitä kirjaa ja ajattelin, että mitä helvetin höpötystä tämä on. Vein sen divariin ja ostin rahoilla karkkia. Enkä ole koskaan *Seitsemää veljestä* kokonaan lukenut. Siitä tuli sellainen olo, että tämä täytyy nyt lukea, ja mitä enemmän painostetaan että tee sitä ja sitä, että täytyy ja täytyy, niin aivan varmasti en tee.

Mutta pikkutyöstä asti olen ajatellut että kirjoittaminen ja näytteleminen, voi kun saisin tehdä työkseni jompaakumpaa näistä kahdesta. Näytteleminen oli silloin vielä suurempi haave. Se tuntui vaikeammin saavutettavalta kuin kirjan kirjoittaminen. Se oli jotenkin juhlavampaa, tai suurempaa. Katsoin vihreänä kateudesta lapsinäyttelijöitä telkkarissa. Että miten nuo ovat päässeet tuonne, tuohon ohjelmaan, näyttelemään!

Sinne pääsee vaan helsinkiläiset ja näyttelijöiden lapset, äiti sanoi.

Mutta määhaluhan tonne, mun on pakko päästä tonne, minä sanoin.

Ja minä pääsin. Tuntui uskomattomalta, että sain 18-vuotiaana pääroolin Mikko Niskasen elokuvasta *Mona ja palavan rakkauden aika* ja että minut valittiin vähän sen jälkeen ensi yrittämällä Teatterikorkeakouluun. Seuraavana keväänä ilmestyi esikoisromaanini *Häräntappoase*. Kaikki tapahtui niin yhtäkkiä. Minä näyttelin Niskasen elokuvassa ja Liisa-Maija Laaksonen näytteli äitiäni, ja olin aina palvonut häntä. Olin nähnyt tv-teatterissa *Solveigin laulun* ja ajatellut että saisinpa näytellä tuossa! Pientä Solveigia näytteli Inka Kuoppamäki, ja Liisa-Maija näytteli hänen äitiään Saaraa. Yhtäkkiä kaikki ne ihmiset vyöryivät minun elämäni. Liisa-Maija ja Leena Uotila, joka näytteli Solveigia aikuisena ja josta tuli opettajani teatterikoulussa. Myös Erkki Saarela, joka näytteli *Solveigissa*, oli opettajani. Tuntui siltä, että tämä ei ole totta, olen tullut satumaailmaan. Että tämä ei oikeasti tapahdu minulle. Ja vieläkin, kun teen töitä jonkun hienon näyttelijän kanssa, jota olen ihaillut lapsena, tulee joskus sellainen olo että ei voi olla totta. Ei ole mahdollista että me olemme kollegat. On niin ihmeellistä olla osa sitä.

Nuorena suurin haaveeni oli tulla kuuluisaksi. Halusin julkkikseksi, halusin nimenomaan työni kautta julkkikseksi. Halusin, että kun menen kirjastoon, jostain syystä juuri kirjastoon, niin näen, että kirjan selkämyksessä lukee Anna-Leena Härkönen.

Ja yhtäkkiä se oli niin. Olin kirjoittanut *Häräntappoasetta* vajaa pari vuotta, 16–18-vuotiaana. *Sieppari ruispellossa* oli avan-

nut silmäni, että kirjassa saa olla myös huumoria. Siihen asti olin ajatellut, että hyvän kirjan pitää olla ihan helvetin synkkä, ja niin vaikea etten itsekään tajua sitä tekstiä. Ja äkkiä löysin oman tyylini. Olin ajatellut, että Häräntappooseesta tulee nuortenkirja, koska se kertoo nuorista, ja olin yllättynyt kun se tulikin yleisen kaunokirjallisuuden puolelta. En muista kumpi sitä Otavalla ensin luki, Hannu Mäkelä vai Martti Anhava, mutta jompikumpi oli sanonut, että mitä tämä nyt oikein on, ja toinen, että älä anna vielä periksi, lue vielä vähän eteenpäin.

Istuin Mikko Niskasen työhuoneen sohvalla kuvauspäivän jälkeen, kun Otavalta soitettiin. He olivat saaneet puhelinnumeron isältäni, joka oli kertonut, että olen elokuvan kuvauksissa.

Ei saatana, tää sama tyttö näyttlee nyt elokuvassakin, he olivat ajatelleet, mikähän pikku diiva sieltä tulee.

Soittivat kumminkin ja kertoivat, että kirjani julkaistaan. Mitään korjauksia ei kuulemma kaivattu.

Ei käy, se ei ole vielä valmis, minä sanoin, sitä pitää vielä korjailla.

Niskasen olin tavannut vuotta aiemmin kun näyttelin vielä Oulun nuorisoteatterissa. Siellä oli muun muassa Sari Havas, Tarja Heinula ja Martti Suosalo, ja esitimme minun kirjoittamaani näytelmää joka kertoi mielisairaudesta. Näytelin siinä yhden aika ison roolin, ja Mikko kävi katsomassa sen Seinäjoen harrastajateatteripäivillä. Esityksen jälkeen hän tuli luokseni. *Kahdeksan surmanluotia* oli tehnyt lähte-

mättömän vaikutuksen kaikkiin, myös minuun. Hänen karis-
mansa oli yhä sama. Näin jo kaukaa sen *Kahdeksan surman-*
luodin tuskaisen katseen, että se katse tulee minua kohti nyt.

Lähtisitkö ajelulle, Mikko kysyi. Minä olin seitsemäntoista-
vuotias ja ajattelin: Mä haluan auttaa tota miestä. Voi juma-
lauta! Mä haluan auttaa tota tossa tuskassa.

Ajelimme autolla ympäri Seinäjokea. Mikko kiitti esityk-
sestä ja sanoi, että hän oli etsimässä näyttelijöitä tulevaan elo-
kuvaansa.

Sinussa on jotain mikä jäi vaivaamaan minua, hän sanoi.
Haluan koekuvata sinut.

Selvä, sanoin, vaikka en oikeastaan tiennyt, mitä koekuvaus
tarkoittaa.

Ennen koekuvausta Mikko halusi tavata minut vielä
uudestaan. Kävi ilmi, että meillä on yhteinen tuttava, naa-
purimme, taiteilija ja elokuvantekijä Eeli Aalto Kempeleestä.
Eeli on oikein rakas ystäväni, hän on tuntenut minut pikku-
tytöstä saakka ja muistelee, että kyselin häneltä aikoinaan eri-
koisia kysymyksiä sen ikäiseksi. Hän näki heti että tuo on
tulossa alalle.

Tapasin Mikon uudestaan Eelin luona. Kahden kesken kir-
jasto huoneessa Mikko pyysi minua ottamaan puseron ja rin-
taliivit pois. Perusteli sen sillä, että elokuvassa tulee olemaan
rakkauskohtauksia. Minä ajattelin, että jos teen sen sitten elo-
kuvassa, niin voin tehdä tässäkin. Että se kuuluu asiaan.

Oikein kauniit rinnat, Mikko sanoi.

Ei siinä ollut minusta mitään ihmeellistä, täytyi hänen var-
maan nähdä ne etukäteen. Mutta eihän tuollainen nykyaikana

tulisi kuuloonkaan. Eeli ei tätä tiedä, en koskaan kertonut. Vaikea sanoa mitä mieltä hän olisi siitä ollut.

Hyvin pian Mikko halusi tietää intiimejä asioitani. Soitelti ja halusi että kirjoitan hänelle kirjeitä omasta elämästäni. Seksuaalisuudestani esimerkiksi. Että olenko neitsyt vai en. Ajattelin että kai tämä on ihan ok, ja kerroin kaikesta mitä hän halusi tietää. Koekuvauksiin lähtiessäni ajattelin reteästi: Hyvästi Oulu. Helsingissä yritin löytää koekuvauksiin ja kyselin ihmisiltä että missä täällä on se Punainen Vuori? Mikko oli sanonut, että hänen toimistonsa on Puna-vuorella. Minut neuvottiin oikeaan ratikkaan, ja ajattelin että hitto täällä saa ajella ratikalla ilmaiseksi niin paljon kuin haluaa, kun ei ollut rahastajaa myymässä lippuja niin kuin bussissa Oulussa.

Koekuvaukset eivät menneet hyvin, olin niin hirvittävän jännittynyt. Peter von Bagh näytti minulle myöhemmin pätkän siitä videosta, oli näyttänyt sitä myös elokuvaopiskelijoille esimerkkinä siitä hetkestä kun naamiot tippuvat, kun näyttelijä yhtäkkiä tajuaa mistä on kyse, että tässä pitää olla oikeasti totta. Sitä videota oli kamala katsoa, olin niin kiusallinen siinä. Mikko sanoi että kerropa vitsi, ja kerroin ihan surkean vitsin ja nauroin sille itse kovaa ja ilottomasti. Mikko yritti ja yritti houkutella minusta sitä jotakin oikeaa. Koetin improvisoida ja puhuin ääneen ajatuksiani rakkaudesta.

Yhtäkkiä Mikko halasi minua.

Puhupa tästä aivan läheltä, hän sanoi, unohda kamera ja puhu vain minulle.

Jos rakastaa toista niin sitä ei saa sanoa ääneen, sanoin hänen olkaansa vasten ihan hiljaa.

Siinä se on! Se on tässä, Mikko huusi ja napsautti sormiaan. Sinä pystyt tähän, tämä rooli on sinun!

Koekuvaukset loppuivat siihen. Ketään muuta ei koekuvattukaan. Mikko sanoi myöhemmin, että kyllähän hän heti tiesi, että minä se olen.

Aluksi oli imartelevaa kun huomasin, että Mikko piti minusta paljon. Sanoi että voi sinä olet niin suloinen, sinusta tulee joskus ihana Irina *Kolmeen sisareen*. Sitten häneen alkoi tulla omistavia piirteitä. Hän vaati, etten saa missään tapauksessa mennä sänkyyn kenenkään miehen kanssa. Että minun pitää pysyä neitsyenä, tai muuten pilaan roolin.

Minä huomaan sen sinusta heti jos sinä sen teet, Mikko varoitti, se näkyy sinun roolityöstäsi.

Sinä et jumalauta mua määräile, minä ajattelin.

Heikki Paavilainen oli näytellyt Mikon edellisessä elokuvassa *Ajolähtö*, ja menimme Mikon kanssa katsomaan Komteatterin *Saatana saapuu Moskovaan*, jossa Heikki oli mukana. Mikko lähti väliajalla pois, sanoi nähneensä liikaa tällaista teatteria. Minä jäin katsomaan esityksen loppuun. Silloin päätin, että tuon Heikin kanssa teen sen.

Menin moikkaamaan häntä näytöksen jälkeen, en tuntenut koko ihmistä ollenkaan, mutta sanoin, että minäkin näytelen nyt Mikon elokuvassa. Heikki oli hyvin ystävällinen. Ja oli hän ystävällinen sitten seuraavallakin kerralla. Katsoin lehdestä, milloin hänellä oli taas näytös, ja menin häntä vastaan. Kävimme pizzalla ja istuimme iltaa ja tutustuimme vähän.

Tulin tapaamaan sua koska mä haluan maata sun kanssa, sanoin sitten. Ilmoitusluontoisena asiana, aika kovanaamaisesti, ja tapitin häntä tiukasti silmiin.

Heikki vähän häkeltyi, mutta lähdimme siitä aika pian metrolla Itäkeskukseen hänen opiskelija-asuntolaansa. Menimme pummilla, ja Heikki vilkaisi laiskan tottuneesti joka asemalla, ettei tullut tarkastajia. Minä ajattelin, että tämä on rikollista, että kyllä on kova jätkä.

Vasta siinä h-hetkellä kävi ilmi että olen neitsyt. Sitä ei ollut voinut millään päätellä käytökseni perusteella pizzeriassa. Hessu oli siitä aika järkyttynyt, mutta ei niin järkyttynyt, ettei olisi pystynyt hoitamaan sitä hommaa oikein nätisti ja vastuullisesti. Nyt jo edesmennyt näyttelijä Kunto Ojansivu tuli yllättäen tytröystävänsä kanssa käymään, ja minä menin jostain syystä heitä Hessun vaatekaappiin piiloon. Kuntsistahan tuli sitten myöhemmin Tonttu Toljanteri. Seuraavana aamuna ajoin metrolla takaisin keskustaan.

Nyt mä sitten olen nainen, ajattelin.

Kun menin kuvauksiin, odotin jännittyneenä, että huomaako Mikko sen minusta. Mitään huomannut. Eikä näkynyt roolityöstä.

Myöhemmin Heikki ohjasi monia tekstejäni, muun muassa Rauman, Hämeenlinnan ja Turun kaupunginteattereihin. Ja näytteli Minna Canthin *Anna Liisassa* kihlattuani Johannesta. Hän on mukava ihminen. Mutta silti jälkikäteen ajatellen sen olisi pitänyt tapahtua jonkun kanssa, johon olen oikeasti rakastunut ja joka on rakastunut minuun. Mutta kun minua nimenomaan kiellettiin menemästä kenenkään kanssa sän-

kyyn, niin minulle tuli sellainen olo, että päätän siitä asiasta itse.

Näin jälkikäteen ajateltuna Mikko halusi varmasti viedä neitsyyteni itse. Kerran hän pyysi minua esittelemään roolibikineitäni hänen makuuhuoneessaan Iso Roobertinkadulla.

Minä haluan nähdä miltä ne näyttävät sinun päälläsi, hän sanoi.

Minä vedin ne mustavalkoiset bikinit päälle ja tepastelin siinä makuuhuoneessa.

Tämmöset nämä nyt on, minä sanoin.

Yhtäkkiä Mikko kaatoi minut siihen sängylle.

Minun tekee mieli, minun tekee hirveästi mieli, hän läähätti, ja alkoi kypälöidä minua.

Minä purskahdin nauruun ja vääntäydyin ylös.

Se nyt olis naurettavaa, minä sanoin.

Mikko katsoi minua helvetin loukkaantuneena.

Nuo ovat ikävät ja ilottomat bikinit, hän sanoi. Puvustajilla on varmaan jotain sinua vastaan.

Uskoin mitä hän sanoi, tietenkin. Minä olin kahdeksantoista ja hän oli yli kuusikymppinen ja Mikko Niskanen. Ai kamala, puvustajat ei pidä minusta! Inhottavaa aloittaa tämän elokuvan tekeminen, kun minusta ei pidetä. Vaikka tietenkin hän oikeasti tarkoitti, että minä olin ikävä ja iloton, kun en antanut hänelle persettä, ja että *hän* ei enää pitänyt minusta.

Mona ja palavan rakkauden aika kertoo nuoresta tytöstä, joka tulee uskoon, ja valmistauduin rooliin käymällä Mikon